

Rusų Paleistas Dirbtinis Mėnulis Sukasi Aplink Žemę

Spalio 4 Dieną Rusai Iššovė | Aukštybes Dirbtinį Mėnulį; Jis Bėgioja Aplink Žemę 560 Mylių Aukštumoje; Bėga 18,000 Mylių Per Valandą; Apibėga Žemę Per 1 Valandą Ir 36.2 Minutes.

Spalio 4 dieną Sovietų Rusija paskelbė, kad ji paleido į aukštybes pirmą žemės satelitą, mažą dirbtinį mėnulį, kuris bėga aplink žemę 18,000 mylių per valandą greičiu ir apibėga žemę per 1 valandą ir 36 minutes. Dirbtinis mėnulis bėga aplink žemę maždaug 560 mylių aukštumoje. Jis yra apskritas, 22 su puse colio diametro (skersinio) ir sveria 184 svarus.

Ta žinia sužadino visą pasaulį. Amerikos prezidentas D. D. Eisenhower 1955 metais buvo sukvietęs laikraštininkus ir jiems pasakė, kad Amerika ruošiasi paleisti į padanges dirbtinį mėnulį, o mokslininkai paskui aiškino, kad bus į aukštybes iššautas palyginus mažas satelitas, maždaug 22 svarų su įvairiais instrumentais. Amerikos dirbtinis mėnulis turėjo būti paleistas į aukštybes šį rudenį, bet reikalingas buvo atidėtas kitam pavasariui. Tuo tarpu rusai pasiskubino ir užbėgo Amerikos mokslininkams už akių.

Rusų satelitas turi radijo siųstuvą, kuris siunčia ženklius trumpomis radio bangomis 20 ir 40 megaciklų (20,000 ir 40,000 kilociklų juostos), kiekvienas turintis trumpų radio bangų aparatą gali klausyti to dirbtinio mėnulio ženklių. Įvairūs Amerikos trumpų radio bangų aparatų savininkai jau daug kartų girdėjo iš aukštybių radijo ženklius.

Rusijas dirbtinis mėnulis bėga aplink žemę vis tuo pačiu keliu, bet kadangi žemė sukasi, tai jis kiekvieną kartą vis kitose vietose keliauja virš žemės. Akimis Amerikoje bent jo dar niekas nematė, bet astant ir temstant, pagal rusų pranešimą, ji galima matyti per paprastus žiūronus (kada žemėje dar tamsu, o 560 mylių aukštumoje dirbtinis mėnulis yra saulės apšviestas). Akimis žiūrint jis atrodo, kaip paprasta žvaigždė.

Neseniai Sovietų Rusija skelbė, kad ji jau turi tarpkontinentalinę raketą, kuri gali skristi iki 5,000 mylių ar toliau. Ta raketą išskylanči virš 620 mylių. Spėjama, kad rusai tokią karišką raketą panaudojo ir dirbtinio mėnulio paleidimui į erdvę.

Dirbtinio mėnulio paleidimas į erdvę yra pirmas žingsnis į erdvių platumas. Sekantis žingsnis turėtų būti kelionė į mėnulį, o gal ir į planetas. Tai yra didelis mokslo laimėjimas. Bet tas mokslo pasiekimas gali būti panaudotas ir kariškiems tikslams.

Iš rusų pranešimų neišsiskiria, ar jų paleistas į aukštumų

"mėnulis" turi tik radijo aparatą, ar turi ir kitokių instrumentų. Vienas rusų mokslininkas, profesorius Fesenkov sakė, kad "mėnulis" gali fotografuoti žemės paviršių ir žvaigždes. Bet rusai apie tai plačiau nieko nesako.

Kiek ilgai rusiškas "mėnulis" bėgios apie žemę? Į tą klausimą rusai atsako, kad gal kelias dienas, o gal ir kelias savaites, tas priklauso nuo to, kiek 560 mylių aukštumoje yra oro. Kai kas spėja, kad jų paleistas satelitas gali išlaikyti ir kelis metus aukštybėse. Jei 560 mylių aukštumoje yra šiek tiek oro, dirbtinis mėnulis, susidurdamas su oru, palengva sulėtės ir pradės kristi žemėn, o pasiekę žemės orą gali sudegti, kaip sudega meteorai (krantinčios žvaigždės) nuo trynimosi į orą.

Rusų dirbtinis mėnulis buvo paleistas į aukštybes niekam užsieniuose iš anksto nepranešus, todėl niekas nebuvo pasiruošęs jo sekti. Tik po rusų pranešimo, dirbtinis mėnulis pradėta sekti ir dabar kiekvienas jo apibėgimas aplink žemę yra sekamas.

Vėliausiais pranešimais rusų dirbtinis mėnulis buvo matomas Aliaskoje spalio 6 d. 1 val. nakties nuoga akimis. Jį matė Dr. Gordon B. Little, astronomas. Pagal amerikiečių apskaičiavimą rusiškas mėnulis gali būti 400 mylių aukštumoje, bet tikri apskaičiavimai dar nėra padaryti.

Rusai praneša, kad jie "artimoje ateityje" paleis į aukštybes kitą satelitą ir apie tai painformuos užsieninių mokslininkus.

HOFFOS SĄMĖNYS

Vežikų unijos Detroito bendrosios tarybos biznio agentas Herman Kierdorf. Jis buvęs kriminalinis kalnys, bet vežikų unijos vice-pirmininkas James Hoffa jį pasamdė unijos tarnybon, kai jis pažadėjo būti "geras mokytojas ir padorus žmogus". Ta Kierdorf pripažino liudydamas senato komisijai.

JIE SAUGOJO. KAD ISTATYMAS BŪTŲ VYKDOMAS

Prezidento įsakymu į Little Rock, Ark., atvykę parašutinininkai saugojo mokyklą, kad joje galėtų būti mokintis ir negrų vaikai. Prieš tai gubernatorius buvo pastatęs tautinės gvardijos karius saugoti, kad negrai į mokyklą neįeityt.

Little Rock Fronte Dar Nėra Permainų

Arkansas valstijos sostinėje Little Rock prie Centralinės aukštesniosios mokyklos vis dar stovi federalinės kariuomenės dalinys ir daboja, kad 9 negrų vaikų galėtų tą mokyklą lankyti. Gubernatorius Faubus ir federalinė vyriausybė veda "nervų karą", kaip sudegta meteorai (krantinčios žvaigždės) nuo trynimosi į orą.

Pačioje mokykloje mokslas vyksta kariuomenės apsaugoj, bet jis nėra normalus. Mokiniai kiekvieną rytą prie mokyklos būriais renkasi ir laukia atvykstančių negrų vaikų.

Prancūzai Ieško Naujos Vyriausybės

Pereitą savaitę Prancūzijos vyriausybė, vedama radikalo Bourges - Manoury, nugriuvo. Parlamentas nepritarė vyriausybės pasiūlytam įstatymui Alžyriui tvarkyti federalinės autonomijos pagrindais ir vyriausybė turėjo trauktis iš savo vietos. Dabar prezidentas Coty tariasi su įvairių partijų vadais dėl sudarymo naujos vyriausybės. Savaitės gale buvo pasiūlyta socialistų partijai vadui Mollet sudaryti vyriausybę, bet jis, po trumpo pasitarimo su kitų grupių vadais, nuo to atsisakė.

RUSŲ "MĖNULIS" TURI PAILYDOVĄ

Rusų paleistas žemės palydovas, rusų vadinamas "Sputnik" turi mažą bendrą raketą, kuris seka paskui mėnulį maždaug 600 mylių atstume. Tai yra raketos dalis, kurioje mėnulis buvo iškeltas į aukštybes. Ta raketos dalis, išmetusi mėnulį, pasiliko aukštybėse ir, matosi, iš nubodumo pradėjo sekti mėnulį aplink žemę. Vietoje vieno rusai, gal ir nenorom paleido 2 mėnulius.

Varšuvoj Policija Malšino Studentus

Pereitą savaitę Lenkijos valdžia uždarė lenkų studentų lakraštį "Po Prostu", kuris pernai metais daug prisidėjo prie Wl. Gomułkos grąžinimo į valdžią. Varšuvos studentai dėl laikraščio uždarymo darė demonstraciją penktus vakarus iš eilės. Ketvirtadienį, 2,000 studentų demonstravo, penktadienio vakare jau 3,000 studentų demonstravo, o šeštadienį vakare apie 20,000 studentų į pašalinį susikirto su policija. Sekmadienio vakare tik keliose vietose demonstrantų būriai reikė protestą prieš laikraščio uždarymą. Pirmadienį riaušės tęsėsi.

Policija demonstruojančius studentus išvaikė guminėmis lazdomis ir ašarinėmis dujomis, o sekmadienį apie 1,000 šautuvais ginkluotų policininkų demonstrantus išgainiojo. Kardinalas Wysinski per pamokslą jaunimui sekmadienį padėjo studentus raminti, kviesdamas juos "gerbti katalikų turtimą", nors kartu gyrė jų laisvės troškimą.

SUSIMASTĖS

John Griffin, Dodgers klubo štabo narys, 40 metų, tarnavęs tame klube, sėdi susimastęs po jo klubo gal paskutinių žaidimų N. York. Mat, klubas rengiasi išsikelti į Los Angeles.

Džilas Nuteistas Kalėti 7 Metus

Jugoslavijos diktatūros teismas pereitą šeštadienį nuteisė Milovan Džilas kalėti 7 metus už parašymą knygos "Naujoji Klasė". Toje knygoje buvęs Jugoslavijos vice - prezidentas Džilas kritikuoja bolševikų valdžią, kaip parazitų režimą, kuriam naujoji biurokratų klasė vykdo slykščiausių žmonių išnaudojimą ir užsmaugia visokią nuovyrų išvystą nepriklausomą nuomonę.

Džilas pats padėjo Jugoslavijoje bolševizmui įsigalėti ir "iš vidaus" stebėjo bolševizmo diktatūros viešpatavimą. Džilos teismas buvo neviešas. Džilas jau sėdėjo kalėjime pasmerktais 3 metams už režimo kritiką viename straipsnyje. Jam dabar lieka sėdėti 9 metai.

J. F. DULLES TARSI SU RUSŲ GROMYKO

Valstybės sekret. John Foster Dulles spalio 5 d. tarėsi su Sovietų užsienio reikalų ministru A. Gromyko. Pasitarimas vyko Dulles bute Washingtone ir Amerikos iniciatyva. Per 3 su puse valandos buvo aptarti visi svarbiausieji Rytų-Vakarų ginčai, bet kas sukurta neskelbiama.

RUSAI ISSPROGDINO VANDENILIO BOMBĄ

Sovietų Rusija pranešė pirmadienį, kad ji išsprogdino naujausią vandenilio bombą "naujos rūšies". Rusai sako, kad jų naujausia bomba esanti labai galinga, bet daugiau žinių apie tai nepadauda, o Amerikos Atomines Energijos Komisija trumpai pranešė, kad buvo pastebėtas naujas rusų vandenilio bombos sprogdinimas, bet irgi jokių platesnių žinių nepadauda.

Rusai naujausios "galingiosios" bombos sprogdinimą paskelbė tarp žinių apie jų paleistąjį į erdvę dirbtinį mėnulį.

Darbininkų Unijos Tariausi Ką Daryti Su Vežikų Unija

Vežikų Unija Išrinko Hoffą Savo Pirmininku; Hoffa Zada Per Metus Laiko Padaryti Uniją Pavyzdinga Organizacija; Bet Unijų Centras Buvo Nustatęs Prieš Patį Hoffą; Daildžių Unija Jau Pasisako Už Hoffą.

"Raudonas Mėnulis" Kelias Rupesnio

Rusų paleistas į aukštybes dirbtinis mėnulis kelias rūpesnio visame laisvajame pasaulyje. Niekas neabejoja, kad rusų mėnulis yra karo pasiruošimo dalis. Jis įgyvendina prezidento Eisenhowerio siūlytą "oro inspekciją", bet vien našališkai, fusų naudai. Mėnulis rodo, kad rusai raketų gamyboje pranekė Ameriką ir tam reikalui negailėjo skirti lėšų ir savo geriausių mokslininkus.

Vienas žmogus Maskvoj paklaustas ką jis mano apie rusų pasisekimą išsauti pirmą satelitą į padanges, atsakė: Amerika rupinasi, kaip gudriau padaryti automobilinių uodegas, o mes pasirūpinome, kaip geriau padaryti žemės satelitus.

Rusai su savo "mėnuliu" propagandos varžytinėse laimėjo didelį pasisekimą ir jį išnaudoja visur girdamiesi savo mokslo ir technika.

Vengrų Rašytojai Metai Streikuoją

Vengrijos visi rašytojai jau greit metai tęsia streiką — nieko nerašo ir nespauzdina. Tai yra rašytojų protestas prieš kraštui rusų durtuvais primetą Kadaro režimą. Bet po metų laiko kai kurie rašytojai bado verčiami, kiti norėdami gėbėti areštuotus ir režimo teisiamaus rašytojus pradėjo tartis su vyriausybe dėl to nepaprasto streiko nutraukimo. Pirmas tokio pasitarimo rezultatas buvo, kad rašytojai protestavo viešai prieš J. T. seimo rezoliuciją, jie protestą pasirašė, bet atrodo, kad Kadaro vyriausybė neišlaikė savo pažado ir teisiameji rašytojai vis dar laikomi kalėjime...

AMERIKOS ATSTOVĖ

Aktorė Irene Dunne yra Amerikos atstovė pavaduotoja Jungtinėse Tautose.

Pereitos savaitės gale vežikų (soferių) unijos konvencija didele balsų dauguma išrinko James Hoffą savo unijos pirmininku, o vykdymo tarybon visus Hoffos šalininkus. J. Hoffa po rinkimų žadėjo, kad jo vedama unija nesitrauks iš bendrojo ADF-CIO unijų centro, bet jeigu unija bus išmesta, tai vežikų unija kovos prieš tai bendrąjį centrą visomis savo pajėgomis.

ADF-CIO unijų centras prieš konvenciją išpėjo vežikų uniją, kad ji apsisvalytų nuo netikusių vadų iki spalio 24 dienos ir į tą "netikusių vadų" sėdėjimą unijų centras iškaitė ir patį Hoffą, kuris dabar išrinktas unijos pirmininku penkiems metams! Unijų centras ir jį įeinančios unijos turės nelengvą apsisprendimą, ką daryti su vežikų unija — ar ją suspenduoti, ar visai išmesti iš savo tarpo, ar gal šalia Hoffos vedamos unijos kurti naują vežikų (soferių) uniją, ar dar duoti laiko unijai susitvarkyti.

Viena didesnių unijų, daildžių ir stalių (Carpenters and Joiners) jau sulaužė bendrą unijų frontą. Tos unijos pirmininkas Maurice A. Hutcheson pasiuntė sveikinimą J. Hoffai dėl jo išrinkimo vežikų unijos pirmininku ir sako, kad vežikų konvencija padarė užtenkamai didelį progresą apsisvalymo žvilgsniu ir turėtų pasilikti bendrame unijų centre. Tas pats Hutcheson rugsėjo 25 d. kartu su kitų unijų atstovais ADF-CIO unijų centre balsavo už išpėjimą vežikų unijai apsisvalyti nuo netikusių vadų...

Vežikų unijos išmetimas iš bendrojo unijų centro sukeltų dideles kovas tarpe unijų ir todėl ADF - CIO vadovybė turės rimtai apsisvarstyti, ką daryti su didele ir turtinga vežikų unija, kad nepakenktų bendram darbininkų judėjimui ir kartu, kad nepadarytų kompromiso su raketerių apsesta unija.

Daildžių unija turi 800,000 narių ir buvo viena iš įtakingesnių unijų senojoje A. Darbo Federacijoje. Jos ar jos pirmininko pasisakymas už Hoffą rodo, kaip sunku bus unijų centrui vežikų unijos reikalą išspręsti.

Spalio 24 d. posėdžiaus ADF - CIO unijų centro vykdomoji taryba ir tame posėdyje bandys vežikų unijos klausimą išspręsti.

Senato komisija, sen. McClellan vedama, dar tyrinėja vežikų unijos veiklą ir net Hoffos išrinkimo būdą.

Socialistai Anglijoje

Pereitą savaitę Anglijoje, Brighton mieste, posėdžiavo 56-oji metinė Darbo Partijos konferencija. Ji buvo kai kuriais žvilgsniais nepaprasta.

Konferencija parodė didelį Darbo partijos vieningumą. Paprastai tokiose konferencijose pasireiškia nemaži nuomonių skirtumai įvairiais klausimais, bet ką tik pasibaigusi konferencija vyko vienybės dvasioje. Tai buvo todėl, kad darbiečiai laukia, jog sekamuose rinkimuose jie laimės ir turės perimti krašto valdžią. Jei rinkimai Anglijoje būtų dabar, darbiečių laimėjimas būtų tikras. Bet jei konservatorių vyriausybė ir nustums kiek rinkimus, darbiečiai yra tikri, kad jiems atiteks valdžios vairs. Todėl konferencijoj buvo daugiau kalbama apie būsimus darbus vyriausybėje, negu kuli nuomonių skirtumai vienu ar kitu klausimu.

Anglijos konservatorių vyriausybė susidūrė su dideliais sunkumais ir nepajėgia jų įveikti. Didžiausia Anglijos žmonių nepasitenkinimo priežastis yra infliacija, kuri ir Amerikoje skelbiasi. Konservatorių vyriausybės būdai kovoti prieš infliaciją kelia didelio nepasitenkinimo žmonėms ir stiprina darbiečių tikrumą vėl įkopti į vyriausybę.

Nepasitenkinimo kelia ir konservatorių užsienių politika, ypač avantūra prie Sueco kanalo paliko negerą įspūdį. Bandymas Sueco klausimą išspręsti ginklais nieko nepatenkino — darbiečiai buvo priešingi kariskam žygiui, o tokio žygio šalininkai liko nepatenkinti, kad vyriausybė paklausė J. T. seimo balso ir atšaukė savo kariuomenę iš Egipto.

Kalbant apie būsimos darbiečių vyriausybės darbus daug draugiškų gincų sukėlė ūkio nacionalizacijos tėsima. Darbiečiai yra pasisakę ir tą patvirtino pereitą savaitę, kad, jiems grįžus į vyriausybę, plieno pramonė ir sunkvežimių transportas bus vėl nacionalizuoti. Tos ūkio šakos buvo nacionalizuotos darbiečiams seniau valdant, bet dėl greit įvykusių rinkimų laimėję konservatoriai tas ūkio šakas vėl grąžino buvusiems savininkams. Dėl tų ūkio šakų nacionalizacijos gincų nekilo. Bet kokių tempų ir kokiomis priemonėmis tęsti toliau ūkio nacionalizaciją? Tuo klausimu po išsiaiškinimų dauguma pasisakė, kad ateityje ūkio nacionalizacija būtų vykdoma išperkant stambiųjų bendrovių "šėrus" ir tuo būdu palaipsniui perimant jų bendrovių kontrolę į vyriausybės rankas. Per savo pirmąjį valdymą darbiečių vyriausybė nacionalizavo keletą ūkio šakų stačiai perimdama jas į vyriausybės rankas, o išpirkimas perimtu turtu buvo išdėstytas eilei metų atečiai. Dabar bus to paties siekiama, bet kitaip prie to reikalo einant. Ūkio nacionalizaciją tas kiek sulėtins, bet rezultatai bus tie patys. Už šitokią planą konferencijoj pasisakė 5.309.000 balsų prieš 1.276.000 balsų (konferencijos dalyviai balsuoja pagal jų atstovaujimų narių skaičių). Smulkmenos dėl nacionalizacijos per šerų supirkinėjimą dar nėra išdirbtos, nubalsuotas tik pats principas.

Kitas klausimas, kuris ateities darbiečių vyriausybę, jei partija laimėtų rinkimus, turės didelės reikšmės, yra ginklavimas, arba klausimas, kaip išvengti karo ir eiti prie nusiginklavimo. Vienas įnešimas reikalavo, kad partija, paėmusi valdžią, atsisakys "gaminti, bandyti ar naudoti atominius ir vandenilio ginklus". Prieš tokį vienašališką nusiginklavimą griežtai pasisakė kairiųjų darbiečių vadas A. Bevan. Po karštų kalbų konferencija 5.836.000 balsų prieš 781.000 vienašališką nusiginklavimą atmetė ir pasisakė už nusiginklavimą susitarus su kitomis valstybėmis.

Darbo partijos numatomas ministerių pirmininkas Hugh Gaitskell atstovavo lėtesnį nacionalizacijos būdą per šerų išpirkimą, o numatomas užsienių reikalų ministras Aneurin Bevan gynė partijos poziciją prieš pacifistus, kurie reikalauja vienašališko nusiginklavimo. Skirtumai tarp kairiųjų ir dešiniųjų šioje "pasiruošimo konferencijoj" kaip ir išnyko. Dabar vieninga partija ruošis rinkimų kampanijai.

Apžvalga

SICLO LANKSTUMAS...

"Santarvės" žurnale Leonas Sabaliūnas siūlo Lietuvos vadavimo veiksmams perkrauti savo pažūras į visą Lietuvos vadavimo klausimą ir norėtų daugiau lankstumo tų veiksmų pasakymuose. Ne taip seniai kas tai buvo paleidęs gaudų, kad Maskva sutiktų duoti Lietuvai "satelito" teises. J tuos, rodos, visai nepagrįstus gandus atsiliepi ir Vilko vykdomoji taryba ir "diplomatinis šefas" Lozoraitis ir tokią galimybę visai atmetė. Žinoma, tai buvo atsisakymas nuo to, ko niekas tyje Vengrijos ir Lenkinių" parodė šiame atsiti-

me "susilaikymo dorybę, kuri yra atsakymas nuo to, ko mes negalime gauti".

"Keleivyje" buvo keliama mintis, kad pasikeitimu Lietuvoje ir Lietuvos padėtyje tenka laukti ne iš Amerikos ir kitų demokratinų valstybių politikos, bet iš permainų pačioje Rusijoje ir pavergtuose kraštuose. Amerikoje skelbtoji "vadavimo politika" buvo rinkiminių trikšas. Vengrijos įvyktus gaudus atsiliepi ir Vilko vykdomoji taryba ir "diplomatinis šefas" Lozoraitis ir tokią galimybę visai atmetė. Žinoma, tai buvo atsisakymas nuo to, ko niekas tyje Vengrijos ir Lenkinių" parodė šiame atsiti-

LITTLE ROCK "BYLOS" DALYVIAI

Viršuje kairėje prezidentas Eisenhoweris, pasiuntęs karių į Little Rock mokyklos saugoti, kad joje galėtų ir juodi ir balti mokintis; dešinėje gen. majoras Walker, dalinio vadas. Apačioje kairėje Arkansas gubernatorių Faubus, kuris buvo įsakęs tautinės gvardijos kariams negrįžti į mokyklą neišėjus; dešinėje sen. McClelland (dem. iš Arkansas), pareiškęs, kad prezidentas neteisėtai pasiuntė karių į Little Rock.

DISKRIMINACIJA

Zodį diskriminaciją čia dažnai girdime. Jei kur žmonės dėl savo odos spalvos, ar dėl savo tikybės, ar dėl tautinės kilmės neturi visu pilietinių teisių, arba negali gauti darbo pagal savo gabumą, arba nėra priimami į "gerą kompaniją", negali gyventi kur nori, negali leisti vaikų į jų pasirinktą mokyklą — tokiam atsitikimui kalbame apie diskriminaciją.

Diskriminacija nėra tik-tai Amerikos reiškinys. Diskriminacijos pilnas pasaulis ir visi kraštai ta liga daugiau ar mažiau yra užsikrėtę. Iš viso gal nėra niekur valstybės ar tautos, kur būtų visai laisva nuo diskriminacijos vienokiam ar kitokiam pavidale. Čia dabar

davimu" nėra pagrindo atsidėti.

Dabar panašius minčių užtinkame Lozoraitis šalininkų laikraščioje. Jame jaunmėtas Sabaliūnas sako:

"Būtu prasminga visų pirma pastebėti, kad bet koks galimas padėties keitimas ar bandymas keisti (išskyrus evoliucinio ar revoliucinio pobūdžio atvejus, pareinčius grynai nuo paties socialistinio pasaulio vidaus) šiuo metu atrodo tyje imanomas tik susitarimo su sovietais būdu. Nesvarbu ar Vokietijos susivienijimo klausimu, ar saugumo zonos nustatymu, ar kariuomenės atitraukimo atveju iš tam tikrų sričių Europoje, Rytų - Vakarų (tiksliau) Sovietų - Jungtinių Valstybių susitarimas būtinas. Joks tarp-tautinės teisės ir teisingumo pažeidimo kėlimas, joks 'laisvinimo politikos' deklaravimas, joks ekzilių politinis veikimas neatrodo, kad pajęgtų norimų permainų atsiesti (nebebu tu atveju, kada siekiami abiejų pusių kur nors sutaptų).

"Ištyt, kad norint bet kokių pasikeitimų Rytų ar Centro Europoje, reikia klausyti tarimosi su Sovietais. Gi mūsų visuomenėje tendencija atrodo visai priešinga — piestu stojama, kai tik kalbama apie bet kokius pasitarimus su Sovietais ir kiekvieno atveju skatinama griežta laikysena Sovietų Sąjungos atžvilgiu...

"Viena reikia suprasti — nei Jungtinės Valstybės, nei juo la-

darbą pramonėje — sako, toks jau "per senas". Kodėl per senas, jei žmogus tame amžiuje yra pačiame darbingume? Kodėl tas rubėžius prasideda nuo 45 metų, o ne nuo 42 ar 48 metų? To niekas nežino, bet iš seno jau yra įsigyvenusi nuomonė, kad žmogus po 45 metų nebėra toks geras darbininkas, kaip jaunesnio amžiaus žmogus. Niekas nėra prodes, kad senesnis darbininkas blogiau dirbtų, ar būtų linkęs daugiau darbo dienų "skipinti", bet toks prietaras yra ir šis senesnio amžiaus žmonės sudaro tikrų nemalonių, o kartais ir didelių sunkumų.

Diskriminacija, kaip minėjau, yra žinoma visuose kraštuose ir visose tautose, tik kartais ji kitur kitaip vadinama. Krašto demokratiškumą ar pažangumą turime spręsti pagal tą, kaip kur kovojama prieš diskriminacijos rūšis. Jei kur nieko nedaroma, kad diskriminacija būtų pašalinta, arba net skatinama diskriminacija, tokius kraštus tenka vadinti atgaleiviskais, bet kur vedama kova prieš diskriminacijos negeroves, ten turime reikalą su pažangia tauta, su progresu.

Amerikoje yra apie 45 milijonus žmonių virš 45 metų. Gyventojų skaičiui augant auga ir vyresnio amžiaus žmonių skaičius ir 1975 metais virš 45 metų amžiaus žmonių čia bus ne mažiau kaip 65 milijonai. Milijonai vyresnio amžiaus darbininkų dirba pramonėje įvairiose darbuose. Dėl amžiaus darbininkai nėra metami į gatvę, nuo to saugojami ir sutartys su darbininkų unijomis ir pačiu darbdavių išsiaiškinimas. Bet jeigu vyresnio amžiaus darbininkas ieško darbo, arba turi keisti darbą, tada jis susiduria su visokiomis kliūtims.

Darbo departamentas gauda daug skundų iš senesnio amžiaus darbininkų dėl sunkumų susirasti naują darbą. Departamentas nutarė tą reikalą iširti ir dabar skelbia savo tyrinėjimų išdavas.

Paprastai darbdaviai turi visokių pasiaiškinimų, kodėl jie nori samdyti jaunesnius darbininkus. Darbo departamentas visus tuos pasiaiškinimus surankiojo ir padarė tyrinėjimą, kiek tie pasiaiškinimai yra teisingi.

Pavyzdžiui, kai kada darbdaviai tvirtina, kad jauni darbininkai dirba našiau. Bet tyrinėjimas įvairiose dirbtuvėse parodė, jog nėra tiesa. Drabužių siuvyklose ir batu dirbtuvėse, kur vyrauja akordinis darbas, tyrinėjimas parodė, kad daugelis 55 iki 60 metų amžiaus darbininkų dirba našiau, negu vidutiniai dirba jaunesnio amžiaus darbininkai. Iki 54 metų amžiaus iš viso jokio skirtumo tarp senesnių ir jaunesnių darbininkų darbo našumo atžvilgiu nėra. Nuo 55 iki 64 metų amžiaus darbininkų našumas vidutiniai yra 10% žemesnis, kaip jaunesnio amžiaus darbininkų. Tą patį patvirtina ir įvairūs kiti tyrinėjimai. 45 metai nėra jokia darbo našumo riba.

Vyresnio amžiaus darbininkai yra pastovesni. Jaunesni darbininkai tris kartus dažniau keičia darbus, kaip darbininkai 45 metų ir vyresni. To amžiaus darbininkai yra ir daugiau patyrę darbe, atsargesni ir todėl darbdaviams, rodos, turėtų būti išsiaiškinimas juos samdyti.

Kai kada darbdaviai sako, jog vyresni darbininkai dažniau serga. Bet tyrinėjimas parodė, jog darbininkai tarp 40 ir 60 metų serga tiek pat, kaip ir jaunes-

Kas savaitę

Gub. Faubus

Pereitą savaitę keturi pietinių valstijų gubernatoriai tarėsi su prezidentu D. D. Eisenhoweriu. Po pasitarimo buvo paskelbtas pranešimas, kuris skamba visai gerai. Prie to pranešimo pridėjo savo pasisakymą ir gubernatorių Faubus, Arkansas sostinės Little Rock miestiečių kaltininkas. Jis pasisako už laikymąsi istatymų ir už tvarkos palaikymą, bet tuo pat pridėjo, kad jis tokio nusistatymo laikės visą laiką...

Toks gubernatoriaus pasisakymas ir vėl sujaukė prezidento susitarimą su pietinių valstijų gubernatorių. Jei Arkansas gubernatorių tik TAIP laikysis istatymų, kaip jis tą darė iki šiol, tai Little Rock mieste ir vėl galima laukti visokių nemalonių. O kol gubernatorių aiškiai išaiškinsi prieš federalinę vyriausybę ir prieš federalinius teismus, padaužus, rasiat ir visokie mušikos nemato jokio reikalo nurimti ir palikti mokyklą su keilais negrų vaikais ramybėje.

"Po Prostu"

Lenkų vyriausybė nutarė užsmaugti studentų laikraštį "Po Prostu" (Atvirai Kalbant), nes tas laikraštis rašo ne taip, kaip Gomulka ir jo vyriausybė norėtų. Nuo 1955 metų "Po Prostu" buvo vienas iš griežčiausių senosio komunistinio režimo kritikos ir daug prisidėjo prie sukėlimo ūpo pakeisti stalininę diktatūrą padoresniu režimu. Dabar tas padoresnis režimas tą laikraštį uždaro...

Sako, laikraštis per daug laisvai rašo, kritikuoja ir naująjį, padoresnįjį režimą. Vasaros metu laikraštis porą mėnesių ne-

nio amžiaus darbininkai.

Tik po 60 metų amžiaus li-

gos yra ilgesnės vyresnių

darbininkų tarpe.

Tyrinėjimas neparodė,

kad samdymas senų darbi-

ninkų galėtų būti nuostolin-

gas darbdaviams. Bet prieš

senesnio amžiaus darbinin-

kus yra daug prietarų, kurie

įsigyvenę ir nelengva

yra tuos prietarus nugaltėti.

Tiesa, kartais sakoma,

jog pasamdžius senesni dar-

bininką jam greičiau reikės

mokėti senatvės pensiją ir

darbdaviui dėl to bus nuo-

stoliu, nes dabar dauguma

darbininkų jau turi išsiter-

ję senatvės pensijas iš dar-

davių. Bet ir tas argumen-

tas pasirodo be pagrindo,

nes senatvės pensijos yra

mokamos pagal išdirbtą lai-

ką ir pagal gautą uždarbį,

todėl jei darbdavis pasam-

do senesni darbininką, tai

jam mažiau ir pensijos mo-

kės.

Darbo departamentas

savo tyrinėjimus skelbia dar-

daviams ir juos įvairiais bū-

dais įtikinėja nediskrimi-

nuoti senesnio amžiaus dar-

bininkų. Tą pat daro unijos.

Įvairios pačių darbdavių or-

ganizacijos, po visokių ty-

rinėjimų, skelbia tą pat. U-

niversitetai ir kitos mokslo

istaigos taip pat daro tyri-

nėjimus ir įrodo, jog vengi-

mas samdyti senesnio am-

žiaus darbininkus yra tik

prietaras.

Gal jungtomis pastango-

mis prietaras bus išgyven-

tas. Bet šiandien dar žmo-

gui po 45 metų ne kokie

pyragai yra ieškoti naujo

darbo.

J. Striepeikis

išėjo, o kai rudenį, prasidėjus mokslo metams, laikraštis norėjo vėl pasirodyti, gomulkiniai cenzoriai jį užmušė.

Tas įvykis parodo, kad po metų laiko Gomulkos režimas vis dar nėra nusistovėjęs — leidžia kritikuoti ir bijo kritikos; žada pagerinti darbininkų būklę, bet bijo darbininkų streikų; siekia nepriklausomybės, bet kiekviename viešame pasisakyme lankstosi prieš Maskvos draugystę...

Ypač dėl spaudos laisvės režimas nežino, kur jis stovi. Jis norėtų, kad spauda laisva valia to režimo nekritikuotų, o jei kurie laikraščiai bando laisviau pasisakyti, Gomulkos cenzoriai juos bando smaugti arba ir visai pasmaugia...

Mažiausia, seniausia

Italijoje, aukštai kalnuose, yra seniausia ir mažiausia pasaulio respublika — San Marino. Ji turi apie 15,000 gyventojų. Svarbiausias tos respublikos pajamų šaltinis yra spausdinimas pašto ženklų ir pardavinėjimas juvisų pasaulio filatelistams. Tos respublikos gyventojai yra italai.

San Marino visus pokarius metus turėjo beveik komunistinę valdžią. Komunistai ir Nenni socialistai ten buvo sudarę koaliciją ir valdė. Bet Vengrijos įvykiai ir Stalino nuvainikavimas atsiliepi ir San Marino respublikoje. Keli Nenni socialistai ir komunistai pasitraukė iš tos valstybės parlamento daugumos ir vyriausybė paliko pasikorusi ore, be atramos parlamente. Opozicija, prisidėjusi prie nuo stalininių bičiulių atsiutusius atstovams, pasidarė dauguma ir spalio 1 d. išrinko naują vyriausybę. Senoji komunistinė vyriausybė nenori paleisti valdžios pavėžį ir paskelbė naujus parlamento rinkimus, tikėdama sugaudyti kaip nors daugumą.

Taip, mažiausia ir seniausia pasaulio respublika dabar turi dvi vyriausybes. Kuri iš jų laimės? Prie ginkluoto susikirtimo gal neprieis, bet triukšmo, kaip tokiai mažai respublikai, yra daug.

Italija ir Amerika jau pripažino naująją parlamentą dauguma atsiėmusią vyriausybę, bet valdžios centras dar yra komunistinės valdžios rankose.

Dirbtinis mėnulis

Virš žemės, 400 - 500 mylių aukštumoje skraido mažiukas žmogaus darbo mėnulis. Jis apvalus, 22 su puse colio skersinio (diametro), sveria 184 svarus ir apibėga apie žemę per 1 val. ir 36.2 minutes. Mėnulis keliauja 18,000 mylių per valandą ir leidžia radio signalus, kuriuos žemėje galima klausytis.

Dirbtinį mėnulį pagaminė ir paleido spalio 4 d. rusai. Tuo savo žygiu rusai neabejojama įrodė, kad jie ir tarpkontinentalinę raketą jau turi pasigaminę ir užbėgo už akių Amerikos mokslininkams.

Dirbtinis mėnulis yra pirmas žmogaus žingsnis į erdvės platybes, į mėnulį ir į planetas. Tas žingsnis yra milžiniškas, o dirbtinio mėnulio paleidimo diena pasiilks istorinė diena mokslo pažangoję.

J. D.

Pasikalbėjimas Maikio su Tevu

—Alou, Maik!

—Sveikas, tėve! Ką šiandien man pasakysi?

—Vaikė, aš noriu, kad šiandien tu ką nors man pasakytum. Ale pasakyk ką nors naujo. Ot, paaiškink ką nors apie Amerikos indijonius. Iš kur jie čia atsirado ir kokios jie tautos?

—Kada ir kokiū būdu tie žmonės čia atsirado, tėve, aiškiu žiniu kol kas nėra, ir gal niekad nebus.

—Argi didelėse mokslo knygose nėra tas parašyta?

—O kas parašys, tėve, jeigu niekas nežino praeities? Mokslininkai, kurie atsidėję tyrinėja Amerikos indėnų klausimą, iki šiol yra prieję tik vieną išvadą, kad tie raudonodžiai yra gyvenę šitame žemyne dar prieš buvusį čia ledmetį.

—O kas yra ledmetis?

—Ledmetiu, tėve, mes vadinam tą laikotarpį, kuomet žemės paviršius buvo apdengtas ledais.

—Aš, Maiki, tą laikotarpį vadinu žiema.

—Žiema, tėve, yra kasmetinis ir tik laikinas sezonas. Tuo tarpu ledmetis buvo ne kasmetinis sezonas, bet ištisa gadynė, kuri tęsėsi daug tūkstančių metų. Per tą laiką išnyko daug augalų ir gyvūnų, kurie prieš ledmetį čia gyveno, bet indėnai išsilaikė.

—O kada ta ledų gadynė pasibaigė?

—Tikrai nustatyti laiką negalima, tėve, bet spėjama, kad apie 10,000 metų atgal oras žemesnėse vietose atšilo ir ledynai išnyko, nors Aliaskoj ir Vakarų Amerikoje aukštesnėse vietose dar ir šiandien galima matyti didelių ledo klodų.

—Maiki, tu kytras, ale ir aš nedurnas. Jeigu ledų gadynė išnyko prieš 10,000 metų, tai kaip tu gali žinoti, kokie buvo prieš tai augalai ir žvėrys? Juk per tiek laiko išmirė visi žmonės, ką tuomet gyveno, ir savo atsiminimų šiandien jau niekas negali parašyti, ką?

—Tas tiesa, tėve, rašyti atsiminimų nėra; bet yra aiškesnių faktų, negu geriausi atsiminimai. Tai yra žemės sluogsniai, tėve, kuriuose laikas yra prašęs neginčijamus įrodymus, kas seniau yra buvę. Pavyzdžiui, Kanadoje, Scarborough Cliffs apylinkėse, netoli nuo Toronto, žemutiniame sluognyje geologai yra radę tokių augalų, kurie gali augti

tiktai karštuose kraštuose. Reikia, kai jie tenai augo, Kanadoje buvo karštas klimatas. Bet aukštesniame žemės sluogsnyje pasirodė jau šalto klimato augalai, kokie šiandien auga Labradore.

—Tas nieko nereikia, Maiki.

—Tas reikšia labai daug, tėve. Tas parodo, kad Amerikos šiaurėje kitąsyk yra buvęs karštas klimatas, bet amžiams slenkant jis ėjo vis šaltyn ir šaltyn, iki galų galė Kanada apsiklojo ledais. Po ilgų šimtmečių klimatas vėl atšilo ir dabar jau tenai gyvena žmonės, jų tarpe nemaža ir mūsų lietuvių; bet tu augalų, kurie tenai augo prieš ledmetį, šiandien jau nebėra. Liko tik jų pėdsakai žemės sluogsnuose. Tai matai, tėve, kaip mokslininkai sužino tolimą praeitį.

—Bet gal ne visur taip buvo, Maiki.

—O ar tėvas nežina, kad šaltoj Aliaskoj yra anglies žemė? Yra net kasyklų.

—Aliaskoj aš nebuvau, Maiki, tai nežinau; ale aš gerai žinau Pensylvanijos mainas, ba atvažiuojesi krajaus kartu su kitais grinoiriais kasiau tenai anglį. Tenai ir kuprą gavau, kai mai nos viršus užgruvo.

—Bet ar tėvas žina, kaip ta anglis pasidarė?

—Nežinau, vaiki. Gal iš akmenų, ba Lietuvoje ja vadinavo akmenine anglimi.

—Ne, tėve, žemėj randa ma anglis pasidarė iš augalų.

—Nausa! Augalai po žeme neauga.

—Bet buvo laikai, tėve, kuomet dabartiniai anglies klodai žaliavo giriomis ir augo žemės paviršy, šiltų kraštų pelkėse, kur oras drėgnas ir žemė riebi. Tągi prieinam išvadą, tėve, kad ir šaltoj Aliaskoj, kur šiandien kasama anglis, kitąsyk buvo karštos, drėgnos pelkės, o dabar guli ledo ir sniego klodai, ledų gadynės pėdsakai. Ir tu augalų, iš kurių pasidarė Aliaskos anglis, šiandien jau nebėra.

—Per ledmetį jie išnyko. Taip pat išnyko ir daug gyvūnų, liko tik jų pėdsakai žemės sluogsnuose.

—Ale tu, Maiki, per daug plepi apie tuos žemės sluogsnus. Aš noriu, kad tu man pasakytum ką nors apie Amerikos indijonius.

—Bet aš norėjau tėvui paaiškinti, kaip keitėsi A-

Religija ir mokslas

„Keleivio“ skaitytojai jau žino, kad neseniai vėl išėjo „Darbo“ žurnalo, kurį redaguoja prof. J. Kaminskis ir leidžia Lietuvių Darbininkų Draugija, naujas numeris. Ir šis numeris yra įvairus ir įdomus. Jį reikėtų paskaityti visiems, mėgstantiems į rankas imti raštą, kurį paskaičius, sukyla daug minčių, kuris verčia pagalvoti, ieškoti atsakymų į n aujus iškeltus klausimus.

Štai čia duodame iš to numerio vieną straipsnį, kurį parašė filosofijos ir medicinos mokslo daktaras J. Bylaitis. Jis jį pavadino „Religija, mokslas ir „vidinė laisvė“.

Naturalu sutikti teologą, nešimą oria veido išraiška, jo paties teritorijoje. Bet graudu žiūrėti į pastangas primesti teologijos (Dievo mokslo) tikslus bei metodus mokslui ir menui.

Religiniai klausimai — ypač primityvių (mažai išsivysčiusių) žmonių tarpe — retai yra racionalių (rimtai pagrįstų) diskusijų objektas. Tai yra apgailėtinas, bet psichologiškai lengvai suprantamas faktas. Tikinčiam rūpi ne tiek tiesa ar jos ieškojimas, kiek „sielos išganymas“. Šitokio rūpėsio apsisėtas, tampa aklu mokslo šviesai dažnai net ir akademijas baigęs žmogus. Empirinių (jo paties patirtą) pažinimą jis linkęs subordinuoti (pajungti) „apreikštos tiesos“ ir teologijos dogmoms (tikėjimo dėsningumams).

Šiandien psichologija yra priėmusi determinizmą (kad žmogaus pasirenkami veiksmai nėra laisvos valios, o vidinių ar išorinių veiksnių prievartinės išdavos). Todėl yra negudru tvirtinti, kad žmogaus „vidinė laisvė“ pasirinkti skirtingas galimybes yra iš tikrųjų reikšminga. Ši jo laisvė yra sąlygojama tokiu nuo žmogaus valios nepriklausančių aplinkybių, kaip rasė, temperamentas, amžius, gyvenamoji vieta, laikotarpis ir pan.

Tikėjimas ir ignoracija (nežinojimas) paprastai palaiko vienas kitą. Dėl to tikintysis retai domisi lyginamuoju religijų mokslu, kuris rodo, kad praeityje buvo tūkstančiai žmogaus sukurtų dievų: vis be pradžių ir pabaigos, visi visagaliai ir nemirtingi — tik kur jie yra dabar? Vargu, ar mes būtume ką nors gerėję ir apie Kristų, jeigu Judas nebūtų jo išpopuliarinę (išgarsinę) savo išdavimu.

Religinė idėja, tapusi autoritetine bažnyčia, paprastai išsivysta į fanatizmą, netoleranciją ir, jei niekas nesusistabdo, į religinių mažumų diskriminavimą ir sąžinės laisvės persekiojimą. Iš pradžių krikščionys buvo mėtomi liūtams ir tigrams Romoje, vėliau sukrėščionėjusi Roma jau pati, be laukinių žvėrių pagalbos, sivilino šventąja ugnimi naujus heretikus, degino raganas ir vaikus, susidėjusius su vėliniu. Iš pradžių pagonys verčia Petrą tris kartus išsidažyti Kristaus, vėliau Petro bažnyčia terorizuoja 75 metų senuką Galilėją tik dėl to, kad jo menkutis te-

merikos gamta, kad žinotum, kokiose sąlygose indėnai turėjo gyventi. Kitą sąlyką papasakosiu smulkesnių apie juos žinių.

—Okei, Maik, aš lauksiu kitos savaitės.

leskopas parodė, jog visi arogantiški (akiplėšiški) dažnyčios daktarai, apologetai ir kardinolai buvo arba kvailiai, arba šarlatanai. Iš pradžių krikščionys buvo vaikomi iš miesto į miestą, vėliau patys krikščionys įtarinėja religijos subversiją (griovimą) Descartą, Spinozą ir eilę kitų mokslininkų bei mastytojų, kurie atsiskė žiūrėti į filosofiją ir mokslą kaip teologijos tar-

naitę. Šiandien bažnyčios yra išgudrėjusios, ir to dėl ir katalikai kaskart tyliu saiposi iš Darvino teorijos ir kitų teologijai prieštaraujančių mokslo atradimų.

Protas neišranda, nesukuria tiesų — jis jas tik atskleidžia. Trikampis jau buvo pirma, negu žmogus jį suvokė, lygiai kaip ir kėdės neapsivestame kambaryje. Dievas apsirėškia ne tik pamestinukui Mozei, mulų varovui Mahometui ar tvarte gimusiam Kristui, bet kiekvienam, kas turi akis, nebijančias šviesos, ir protą, nebijančią tiesos. Biologijos (gyvybės), antropologijos (žmonių), psichologijos (sielotyros) ir sociologijos (visuomenės) mokslai, demonstruodami dogmatinių teologų negudrumą, su laiku ir intelektualiniams (protingiems) bailiams paruošė kelią iš barbariškų religijų žmogaus dvasinį gyvenimą, pagrįstą didesne „vidine laisve“.

Šitoks gyvenimas, laisvesnis nuo primityvios baimės prieš nežinomą ir netikrumą, bus daug racionališnis, kūrybingesnis ir žmoniškesnis, negu mūsų pasaulis, suklupęs prieš mitą ir mitus, vadinamus religijos vardu.

IŠEJO „DARBAS“

Išėjo naujas, įvairus, įdomus ir gražus „Darbo“ numeris. Kaina 55 centai. Metinė prenumerata \$2. „Darbo“ administracijos adresas: 5410 Sixth Ave., Brooklyn 20, N. Y.

Atskirų „Darbo“ numerių galima gauti ir „Keleivio“ administracijoje.

LABAI GRAŽUS BET SLIDUS

Ateina ruduo, kuris nu-dažys savo spalvomis žaliuosius medžių lapus. Jie pradės kristi žemėn, jų palai keliai. O šlapai lapai slidūs kaip stiklas, to dėl pavojingi vairuotojams. Saugokitės jų! Bet paslydę būkite ramūs. Jei savęs nebe-galėsi kontroliuoti, tai kaip besuvaldysi automobilį? Jį slysta užpakalis, suk pirmutinius tekinius į tapusę, į kurią slysti. Nespausk stabdžių, gali užrakinti tekinius. Visuomet veik pedalų (clutch). Tas duos galimybę sumažinti greitį ir geriausia galėsi masinę valdyti.

Svarbiausia važiuodamas dabok, kad vaikai nežaistų lapų krūvoje prie kelio. Dažnai lapų krūvos pakelėj uždengia vaikus nuo vairuotojo akių.

Taip pataria Amerikos Automobilų Draugija.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. Vilkui, Detroit, Mich. Klausiate, ar galima dar gauti sapnininką. Tamsta ji gali gauti, jei atsiųsi \$1.50.

Amerikoje yra 61 milijonas telefonų.

KADETŲ „LAIMĖS NEŠĖJAS“

West Point karo akademijos kadetų futbolo komanda turi naują „laimės nešėją“ (mascot) mulą, kuris iškilmingai žygiuos futbolininkų parade Washingtone.

Ką pasakoja pabėgę žvejai

(Elta) Kaip jau pranešta, keturi latviai žvejai prieš kurį laiką Baltijos jūroje su-risio savo laivo kapitoną ir laivą pasuko Švedijos krantų kryptin. Keturi latviai, pasirinkę laisvę, pasiiko Švedijoje, o laivo kapitonas, nustojęs įgulos, vienas per jūrą grįžo į Latviją. Švedų įstaigos latvius žvejus ilgai tardė ir tik neseniai išleido į laisvę.

Jų pasakojimu, Baltijos jūros pakraščiai sovietų esą stropiai saugojami. Tam tikslui panaudojami radijo įrenginiai ir kontroliniai laivai, kurie plaukioja jūroje iki 20 km pajūrio juostoje. Kiekviename žvejybos laive, kuris išplaukia į jūrą, yra bent vienas „patikimas“, partietis, kuris savo įstaigas informuoja apie visą, kas laive atsitinka.

Baltijos jūra—ypatingoje parengties padėtyje

Tuo metu, kai Maskvoje Chruščiovas atsiskaitė su „antipartine“ Molotovo, Malenkov, Kaganovičiaus ir Šepilovo grupe, sovietų karo laivynas Baltijos jūroje buvo laikomas ypatingoje parengties padėtyje. Ypatingų atsargos priemonių griebtasi Rygos ilankoje. Ji išskirta iš viso pajūrio ir ypatingai akylai saugojama. Jos pakraščiuose esą apgyvendinti tie žvejai, kurie režimui atrodė mažiau patikimi. Čia lengviau juos stebėti.

Norėdamos žvejus atgrasinti nuo pabėgimo per jūrą, sovietinės įstaigos paskleidė melagingą gandą, kad nelegaliai atbėgancius į Švediją žvejus švedų įstaigos pagal tariamą slaptausitarimą būk grąžinančios sovietų įstaigoms. Tačiau gyventojai tokiems gandams netiki, nes žino, kad jaunekatą yra pavykę per jūrą patekti į laisvuosius Vakar-us.

Baltijos pajūrio kai kurie ruožai yra ištuštinti nuo vių gyventojų. Pavyzdžiui, Liepojos — Ventspilio ruožas yra evakuota 1—10 km zona. Virš jos nuolat skraido sovietiniai lėktuvai. Matyt, tokiose ruožuose sovietai yra įrengę svarbias karines bazines. Jei kuriame nors pajūrio ruože leidžiama civiliams maudytis, tai tik šviesios dienos metu. Liepojos miestan lankytis reikia ypatingo leidimo.

Gyventojų laikysena

Apie Latvijos gyventojų laikyseną žvejai pasakoja, kad senesnioji karta kantariai taikstosi su pilka kasdienybėje, tuo tarpu jaunimas ima kartais prieš sovietinį

no karys buvo išvežtas į specialę „perkošimo“ stovyklą, ir tik po trijų mėnesių išleistas į laisvę. Bet grįžęs į tėviškę negavęs jokio darbo. Kai pasiskundęs įstai-goms, šios įkišo jį kelioms dienoms į daboklę ir dar pagrasino atimti jam laisvę il-gesnį laiką.

Sunkiausiai gyvena kolchozininkai

Žvejai uždirbą žymiai geriau, negu eiliniai darbininkai, bet iš jų uždario iš-skaitoma ne mažai net už laivų remontus ir kitais pretekstais. Žvejai draudžia-ma nors ir tik vieną žuvelę sau pasiimti. Iki 1953 m. už tokius veiksmus baudavo net iki 12 metų laisvės atė-mimu. Dabartyje pačiuptieji žvejai baudžiami kitaip: jie privalo vieno pusmečio laikotarpyje dėti į „fondą“ 10-25% savo uždario. Net suvalgytūs laive žuvys turi būti registruojamos laivo maisto knygoje, kuri vėliau žvejų arteles pareigūnų tikrinama. Praktikoje žvejams iš didelio uždario lieką vidutiniai tik apie 600-800 rublių mėnesiui.

Už vis sunkiausiai gyvena kolchozininkai, kurie neuždriba per dieną kartais ne 50 kapeikų ir tik apie 200-300 gramų grūdų. Kolchozininkai gali šiaip taip pramisti tik dėka savosmulkių privatinų sklypų, tačiau iki šiol už gautus iš tų sklypų produktus reikdavo valdžiai didelius mokesčius mokėti ir duokles duoti.

Daugelis bažnyčių turi sunkumų dėl didelių už jas mokesčių — iki 24,000 rublių metams. Jei sovietinių švenčių dienomis neiseklia-ma sovietinė vėliava, gresia 500 rublių bauda. Jei mėsos parduotuvėse kurią nors dieną atsiranda arklienos, jau nuo ankstyvaus ryto susidaro ilgos pirkėjų eilės. Prie kaulienos ir jautienos mėsos tokių eilių nebūna, nes kainos yra tokios aukštos, kad savaime pirkėjus atbaido. Arklienos kg te-kaštuoja 8 rb. Sviesto kg kaina tarp 28 ir 32 rublių. Kiauliena parduodama tik be odos, nes oda panaudo-jama pramonėje.

Atbėgę žvejai pakartoti-nai pabrėžia didelę laisvojo pasaulio radijo transliacijų reikšmę žmonėms už geležinės uždangos. Juos domi-na ne tik žinios, bet ir po-litiniai komentarai. Tiesa, radijo transliacijų iš užsienio girdimumas dažnai yra blogas, nes sovietų stotys trukdo.

Kokiais metodais sovietai vykdo savo „rinkimus“, ma-tyti iš tokio nepaprasto at-sitikimo. Vienas tu žvejų rinkimų dienomis buvęs jū-roje. Kai grįžęs į krantą ė-mė teirautis, kur galėtų pa-balsuoti, gavęs iš atitinka-mo pareigūno tokį atsaky-mą: „Už tave jau yra pa-balsuota, nesirūpink“.

Vien New Yorke yra 4,100,000 telefonų.

JAU RUOŠIAMAS SPAUDAI KELEIVIO KALENDORIUS 1958 metams

Kviečiame užsisakyti mūsų kalendorių 1958 me-tams. Kalendoriuje bus apie 100 puslapių visokių skaitymų ir plati kalendorinė dalis.

Kalendoriuje bus įvairių informacijų, naudingų patarimų, eilių, juokų, atsiminimų ir kitokių įdomių ir naudingų dalykų.

Nežiūrint kad viskas brangsta, „Keleivio“ kalendo-rius kaina lieka ta pati—50 centų. Prašome jį užsi-sakyti. Užsakymus ir pinigų prašome siųsti šiuo adresu:

„KELEIVIS“
636 East Broadway
So. Boston 27, Mass.

MOTERŲ SKYRIUS

Dar yra laiko apsispręsti

Dabar veikiantis socialinio draudimo įstatymas leidžia moterims pradėti imti senatvės pensiją sulaukus 62 metų. Tas galioja nuo 1956 m. lapkričio 1 d.

Bet nesulaukus 65 metų pensija yra mažesnė. Štai pora pavyzdžių. Po 1950 metų vidutiniškai uždirbanti per mėnesį \$150 gaus: 62 metų — \$54.60, 63 metų — \$59.50, 64 metų — \$64, 65 metų — 68.50.

Uždirbanti per mėnesį \$250: 62 metų — \$70.80, 63 metų — \$76.70, 64 metų — \$82.60, 65 metų — \$88.50.

Būdamą apdrausto vyro lapkričio mėnesio, o kuri žmona, ar sūnaus, dukters iki šių metų lapkričio 30 d. motina, sulaukusi 62 metų nepadauos atitinkamo parei-

šimo savo socialinio draudimo įstaigai, o vėliau panorės gauti sulaukus 62 metų pensiją, ją gaus tik nuo pareiškimo padavimo dienos.

Taigi, kurios tą teisę turi ir nori ją pasinaudoti nuo pernykščių metų lapkričio mėn., turi iki šių metų lapkričio 30 d. paduoti pareiškimą socialinio draudimo įstaigai.

IR KALAKUTAS NEBEBUS PAVOJINGAS

"Kas čia per niekai kalbėti apie kalakuto pavojingumą", pasakysite. O iš tikrųjų mums net ir višta gali būti pavojinga. Ir ne gyva, bet nugaišusi.

Šiandien mes, čiulpdami vištos, kalakuto ar kurio kito paukščio koda, nesame visai tikri, kad ji yra sveika, kad ji nėra nugaišusio paukščio. Mat, iki šiol Amerikoje nėra paukščių skerdimo priežiūros. Ir tikrai keistas dalykas. Jau daugiau ne 50 metų yra įvesta valdinė galvijų, kiaulių skerdimo priežiūra, o paukštienai palikta skerdėjų ir pardavėjų nuostata.

Gyvenimas betgi parodė, kad taip negali būti, kad į rinką yra paleidžiama daug ir nudvėsusių paukščių, to dėl ir jų valdinė kontrolė yra būtina.

Tuo pirmieji susirūpino mėsos pramonės darbininkų unija. Jų pastangas stipriai parėmė ir vyriausios unijų vadovybė — AFL-CIO, ir gaili gale nesenai kongresas priėmė įstatymą, kuriuo nuo kitų metų sausio 1 d. įvedama paukštienos skerdimo priežiūra, bet dar savanoriška — kuris skerdėjas sutiks. Bet nuo 1959 metų pradžios jau bus privaloma valdinė paukščių skerdyklų priežiūra. Tik tada valgydami kalakutą galėsime būti tikri, kad prieš piaunant jis buvo gyvas ir jo mėsa yra gydytojo patikrinta.

BĖDA MAHARADŽOMS

Indijoje buvo daugybė visokių mažesnių ir didesnių maharadžų, valdovų, kunigaikščių. Indijai tapus nepriklausoma valstybe, visi tie valdovai neteko valdžios, o kartu ir valstybinių pajamų. Bet Indijos valstybė jiems moka algą. Iš 550 tokių kunigaikščių 101 gaus per metus po \$21,000, ir daugiau, bet yra gaunančių ir daug mažiau, vienas jų tegausa per metus tik 192 rupijas (\$38). Viso labo jiems per metus tenka išmokėti kelias dešimtis milijonų dolerių.

Indijos valstybės finansinė padėtis nėra lengva, to dėl suprantama, kad pasigirsta vis daugiau balsų, reikalaujančių tas algas busiuoms valdovams nutraukti arba bent apdėti jų pajamas ir turtus mokesčiu.

Maharadžos susirūpino. Jie be gaunamos algos dar turi daug aukso, deimantų, briliantų ir kitokių brangenybių. Turtiniausias jų yra buvęs Hyderabado valdovas Nizam. Kiek tikrai jis turi turto, niekas nežino, bet vien jo brangenybės vertinamos nuo 30 iki 150 milijonų dolerių. Nuo tokio turto jam tektų nemažai ir mokesčių mokėti.

Indijos vyriausybė kol kas nesulaukė algų mokesčio, bet pasiūlė didesnes algas gaunantiems savanoriškai nuo dalies atsakyti. Kai kurie sutiko atsakyti nuo desimtosios dalies, kiti dalį savo algos sudėjo į valstybės bonus.

Kaip tas reikalas vystysis, pareis nuo Indijos parlamento daugumos nusista-

IR ELNIUKAS PADEDA

Jackie Rowe važinėja su šituo jaunu elniuku, kuris jai padeda rinkti auksą labdariniam tikslui. Čia matome, kaip ji elniuką maitina, atvykusį į Washingtoną.

RUDUO

Raudonos uogos. Lapai kaip iš vaško. Pasaulis miršta, silpnas ir gražus. Štai vėjas debesį ties kaimu drasko, Ir rėkia debesį, į žmogų panašus.

Pilkam danguj geltoni lapai dreba, Ir aš, per mišką eidamas, žiūriu Į tą švininį rudeninį grabą, Kur šoka liepsnos lapų — žiburių.

Didžiulis vėjas seną pušį laužo. Šermukšnių kekės dega miškuose. Ir driekiasi su dūmais drėgno laužo Rudens žolė klajojanti dvasia.

Henrikas Radauskas

KAS JO TĖVAS IR MOTINA?

Braddock, Pa., ligoninėse sesuo laiko rankose kapinėse rastą kūdikį, 7 sv. 10 uncijų svorio. Ligoninėje jis jaučiasi visai gerai.

tymo.

Nėra abejonės, kad ir netekę algos buvusieji valdovai nebadaus ir puikiai gyvens, o badaujančių paprastų žmonių Indijoje yra labai daug.

Simtmetinė Faxon iš W. Hartford duoda tokį patarimą: "Rūpinkis savimi taip, kaip rūpintis savo automobilium".

NAUJI RASTAI

THE BALTIC REVIEW, Nr. 11. Jame be kitų straipsnių K. Bielinis rašo apie Sovietų Sąjungos socialinį draudimą, dr. A. Trimakas apie Lietuvos kooperaciją laisvėje ir vergijoje. Žurnalo tikslas informuoti apie Pabaltijį, adresas: 70 Fifth Ave., New York 11, N. Y.

PATARTINA VISIEMS ĮSIGYTI NAUJA VALGIŲ KNYGA

Su Tarptautine Virtuve, su Stalo Etiketu ir Kitomis Informacijomis

kurią paruošė ilgametė "Keleivio" Moterų Skyriaus vedėja M. Michelsonienė. Knygoje sudėta apie pus-trčio šimto įvairių receptų kaip gaminti įvairiausius valgius iš mėsos, žuvies, kiaušinių, kaip kepti įvairius pyragus ir ruošti gėrimus. Knygoje įdėta visokių naudingų patarimų apie virtuvės saikus, apie vitaminus, apie stalo etiketą ir panašius dalykus. Knygoje yra skyrius "tarptautinė virtuvė", kur paduodama apie šimtą įvairių tautų mėgiamiausių valgių "Nauja Valgių Knyga" turi 136 puslapius. Ji parašyta aiškiai, visiems suprantama kalba. Jos kaina \$1.25. Užsakymus jau dabar priimame. Užsakymus ir pinigus prašome siųsti šiuo adresu:

KELEIVIS

636 E. Broadway So. Boston 27, Mass.

BUTKŲ JUZE

Žemaitiu stiprybė

Keikveina tauta nu tautuos
Nasunku yr' atskerte,
Nes keikveina gal vesaduos
Ves kon nors pasigerte.

Kas svieta šiek teik regiejes
Er gazietas yr' skaites,
Tas jau nasyki girdiejes,
Kon yr' tikras žemaitis.

Garsus ons yr' linksmumu,
Nanuliūstontis niekada,
Garsus er kerštingumu,
Je kas užgava anon kada.

Ar yr' nelaime, ar bieda,
Ons sau ramiausis visada,
Linksmas dainiou ar geid,
Naverks, narauduos niekada.

Je kumet melstys rek,
Puoterius ons pel kap iš maisa.
Ont kuo supyka, ton keik,
Su joudu purvu sumaisa.

Garsus yr' širdingumu,
Pastebietina narsybe,
Tikru Dieva baimingumu
Er stebuklinga tvirtybe.

Vesoku pasaku šimta
Aple žemaitiu stiprybe,
Er tas na kokei jouka,
Ale tikra tikriausė teisybe.

Diel geresne supratima
Nurodysiu tamstoms trumpa
Trejeta tik atsitikemu,
Bet žingeidingu laba

Syki žemaitis važiava

Dainioudams kap paprasta.
Tik kažin kap su vežimu į rava
Slomst — kap mata.

Trakst—kažin kas sutraškies.
Vo ons vėzema pastate,
Aplink edams apvezieje,
Vo kas nuluža—nemate.

Namatydams nieka nauje,
Isieda er važiou.
Veiz—pelnis bats krauje,
Par blauzda nulaužta koje.

Tumet žmogelis suprata,
Kas ten griovie sutraškies,
Er nusimuoves sau bata,
Skvernu krauje šlūstinieje.

Paskou su šiaudas apreša,
Su virvagaliu apvynioje,
Smakš—į bata ikeša
Vazioudams er viel dainiou.

Ciguons gyries syki mates,
Kap anuo šuogeris kitaduos
Par gire, kakta išstates,
Tris myles bieges ba galvuos.

Zemaitis krevom akim
I ciguona tik veizieje,
Pasiklause, pasiklause,
Keikti ciguona pradieje:

"Ek tu, išnara gyvates,
Zmonis tik apgaudinieji:
Nieks dar tuoke niera mates,
Kas ba galvuos biekt galieje.

Er dar par gire—malagyste.
Ba galvuos ar gal matyt?
But galiejes paklyst,
Er akis išibadyt".

Drože ciguonou i žonda
Tep, kad ausis anam užde.
Paskou dar muove ir žonda:
"Namalouk", sako, "rupūže".

Tris bieks, mat, ba galvuos,
Matydams natikietio,
Nors ant lyglauke iš biedos pusmyle
Er aš pats galietio.

Syki vo kap atsitekta:
Zmonis kokei ten naduori
Zemaiti girio suteka,
Jeme vargša er pakore.

Pakarts spardies tris deinas
Er tris naktis nabagelis.
Ont gala veins žmogus rades
Nuleta anon nu virveles.

Nulest atsuduksieje
Er nie žiude nesaka.
Ronkoms kakta čiupinieje,
Atsipūtes šep prašneka:

Nukelta į 7 psl.

SKAITYKITE

Vertingas Knygas

SOCIALIZMO TEORIJA. Trumpai ir aiškiai parodo, kaip keitėsi visuomenės santvarka ir kodėl ji dar keisis. Kaina25c

SENAS KAREIVIS MATUTUTIS, parašė Jurgis Jankus. Pasakoji-mas apie nepaprastą žemaitį, kuris daug nuostabių dalykų padarė, tik nepadarė vieno, kurį tikrai turėjo padaryti. 237 psl. Kaina \$3.

LENGVAS BUDAS ISMOKTI ANG-LISKAI. Geriausias vadovėlis pra-dedantiems angliskai mokytis: duoda ištara, angliskus pasiskalbėjimus. Kaina75c

NAUJA VALGIŲ KNYGA. M. Mi-chelsonienės parašyta: 250 įvairių receptų, 132 psl. Kaina\$1.25

CEZARIS, Mirko Jesulio'o roman-as, vertė A. K. Puida, pirmoji dalis, 188 puslapių, kaina\$2

CEZARIS, Mirko Jesulio'o roman-as, vertė A. K. Puida, Antroji dalis, 211 psl. Kaina\$2

CEZARIS, Mirko Jesulio'o roman-as, vertė A. K. Puida, Trečioji dalis, 176 psl. Kaina\$2

MILZINO PAUNKSMĖ. Balio Sruo-gos trilogiška istorijos kronika, 173 pusl., didelės formatos, gera poezija. Kaina\$2.50

APIE LAIKĄ IR ŽMONES. Poeto J. Aisčio atsiminimai apie Binkį, Miskinį, Tumą, Savickį, Giras ir kt. 249 pusl. Kaina\$2.50

MIRUSIOS SIELOS. M. Gogolio svarbiausias veikalas, išvertė M. Miskinis. 296 pusl. Kaina.....\$3.25

POPIEŽIAI IR LIETUVA. Kunigo M. Valadkos parašyta knyga, 250 pusl. Kaina\$2.50

ZEMAITIES RASTAI. Garsiosios mūsų rašytojos pirmojo karo metu Amerikoje parašyti vaizdeliai su rašytojos paveikslu. 128 puslapių, kaina50c

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PINIGAI. Jono K. Kario, 160 pa-veikslų, 253 pusl., gerame poe-porėje. Kaina\$5.00

A KISS IN THE DARK. J. Jazmi-no anglų kalba rašytas vaizdelis, 150 pusl. Kaina kietais viršeliais \$2

LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA. Parašė Dr. D. Piličia. Pritaikinta Amerikos lietuviams. 144 puslapių, kaina\$1.00

JUOZAS STALINAS, arba kaip Kaukazo rabininkas buvo pasid-ręs Rusijos diktatoriumi. Kaina25c

Užsakymus ir pinigus prašome siųsti šiuo adresu:

KELEIVIS

636 East Broadway So. Boston 27, Mass

Mamytė labai dėkinga

Mamytės gimtadienio pro-ga užrašiau jai "Keleivį." Ji labai dėkinga ir sako:

"Gera mano dukrelė, la-bai gera! Kad visos dukre-lės būtų tokios geros ir sa-vo mamytėms užrašytų 'Ke-leivį.' Aš skaitau naudingus patarimus Moterų Skyriu-je, skaitau kitus įdomius straipsnius ir žinias. Man labai patinka 'Keleivis' — ačiū, dukrelė, ačiū!"

Sesės-dukrelės, kodėl jums taip nedaryti? Už 4 dolerius "Keleivis" kas savaitę lankys jūsų ma-mytes per čielus metus! Jos bus dėkingos, kaip yra dėkinga mano mamytė. Adresuokit taip:

Keleivis

636 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.

